

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNDÁ USAQLAP HÁM KÓTERE SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ

Dáslepki maǵlıwmat
2024-jıl yanvar-iyul

Sırtqı ekonomikalıq baylanıs hám sawda
statistika bólimi
Тел. 61-222-67-45

Statistikaliq maǵlıwmatlar jámiyette ámelge asırılıp atırǵan sociallıq-ekonomikalıq hádiyse hám processlerdi xarakteristikalaw hám basqarıwdıń eń áhmiyetli quralı esaplanadı. Házirgi waqıtta joqarı sapalı statistikaliq maǵlıwmatlardan paydalanbastan mámlekет siyasatında durıs basqarıw qararların qabıllaw imkansız. Solar qatarında sawda statistikası kórsetkishlerin júzege keltiriw de áhmiyetli esaplanadı. Sol qatarda, kótere sawda hám usaqlap satıw sawdası hámde ulıwmalıq awqatlanıw kárxanaları sawda aylanısı statistikaliq kórsetkishi usılar qatarınan orın iyeleydi.

Usaqlap satıw tovar aylanısınıń ósiw pátleri , % te

2024-jıl 1-avgust jaǵdayında usaqlap satıw tovar aylanısında sawda alıp barıp atırǵan sawda kárxanaları sayı **4 203** den ibarat bolıp, sodan iri kárxanalardıń sayı **75** dana, kishi kárxana hám mikrofirmalar sayı **4 128** dananı qurayıdı.

Sol qatarda, sawda tarawında yuridikalıq shaxs payda etpey turıp sawda alıp barıp atırǵan JTI ler hám (fizikalıq shaxslardıń) gúzetiwleri arqalı jiynalǵan maǵlıwmatlar, usaqlap satıw tovar aylanısı kórsetkishlerine kiritilgen.

Usaqlap satıw tovar aylanısı – sawda tarawında juwmaqlawshi tutınıw ushın xalıqqa tovarlardı danalap ýáki kóp bolmaǵan muǵdarlarda naq pulǵa (bank kartaları arqalı) satıwdı kózde tutatuǵın taraw.

Joqarida atap ótilgen isbilermenlik subyektleri is ilajları nátiyjesinde, 2024-jıldınıń yanvar-iyul aylarında respublikanıń usaqlap satiw tovar aylanısı **6 236,1** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldınıń yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda **108,1 %** ke jetti.

Atap aytqanda, iri kárxanalardıń tovar aylanısı **185,7** mlrd. somdı (ósiw pátı **83,5 %**), kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń tovar aylanısı **6 050,4** mlrd. somdı (ósiw pátı **109,1 %**), usıdan shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **840,7** mlrd. somdı (ósiw pátı **116,6%**) quradı.

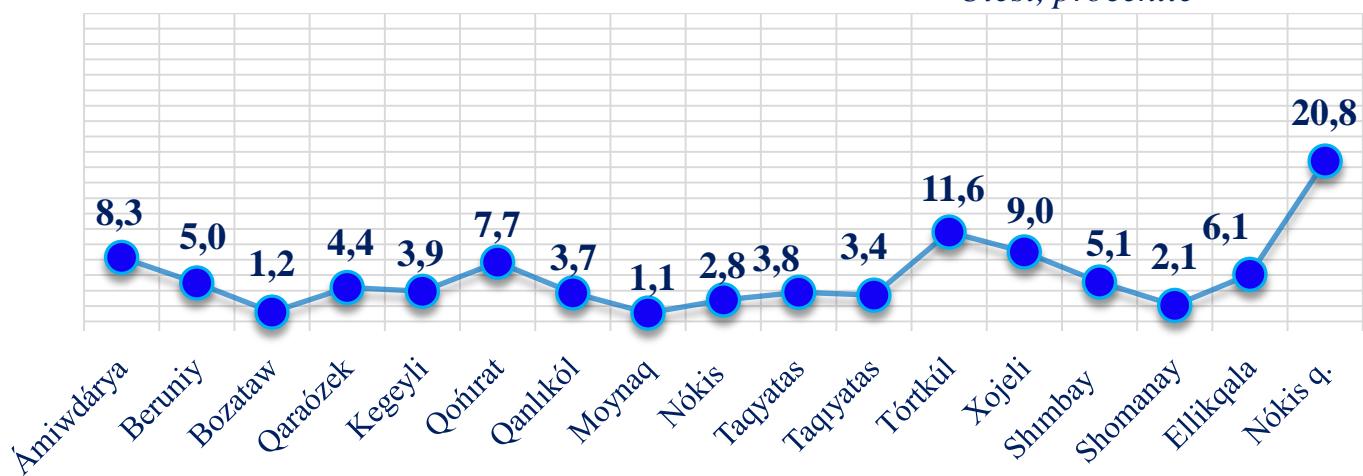
	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	6 236,1	108,1
Nókis qalası	1 296,1	108,1
rayonlar:	-	
Ámiwdárya	514,6	110,2
Beruniy	312,8	105,5
Bozataw	74,6	105,4
Qaraózek	277,5	106,9
Kegeyli	244,7	104,2
Qońírat	477,1	108,0
Qanlıkól	230,4	107,3
Moynaq	66,9	105,5
Nókis	176,7	107,4
Taqiyatas	238,2	100,3
Taxtakópir	209,6	108,9
Tórtkúl	726,4	112,4
Xojeli	563,2	108,5
Shimbay	320,2	110,8
Shomanay	129,9	103,7
Ellikqala	377,4	108,2

2024-jıldınıń yanvar-iyul aylarında, 2023-jıldınıń yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda respublikanıń Tórtkúl (**112,4%**), Shimbay (**110,8%**), Ámiwdárya (**110,2%**) rayonları hám Nókis qalasında (**108,1%**) usaqlap satiw tovar aylanısında úlesi joqarı boldı.

AYMAQLAR KESİMINDE USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISI HAM ÜLESI

3

Ülesi, procentte

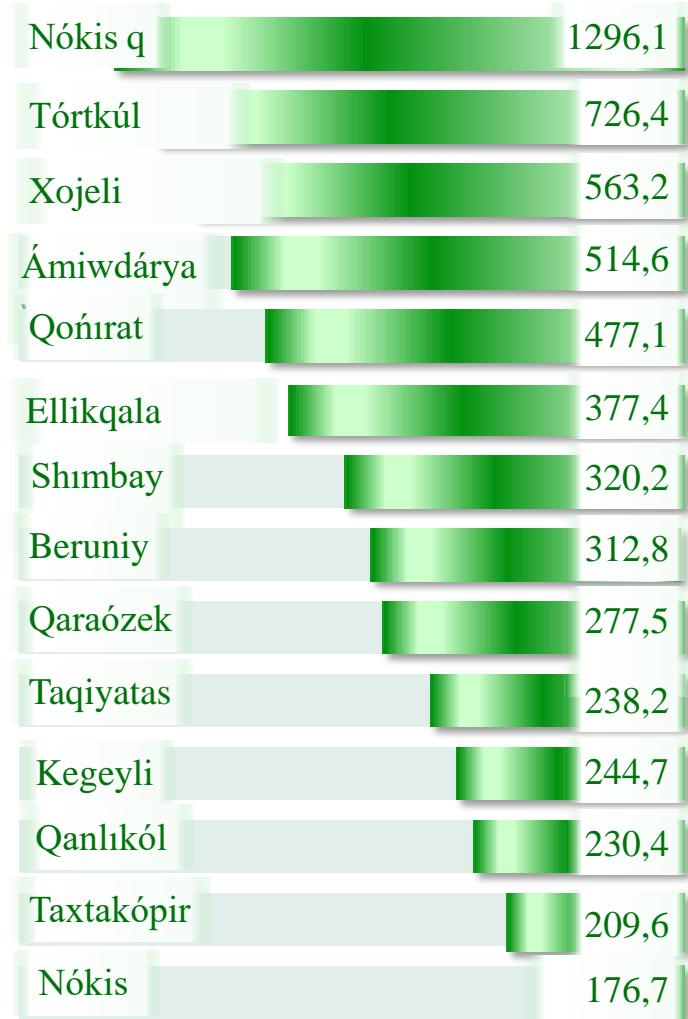

Respublika usaqlap satiw tovar aylanısında eń joqarı ülesti Nókis qalası 20,8 % penen 1 296,1 mlrd. somdı quradı.

Respublika usaqlap satiw tovar aylanısında eń tómen ülesti bolsa, Moynaq rayonı 1,1 % penen 66,9 mlrd. somdı quradı.

2023-jıldın mas dawirine salıstırǵanda, usaqlap satiw tovar aylanısında bárshे aymaqlarında ósiw páti gúzetildi.

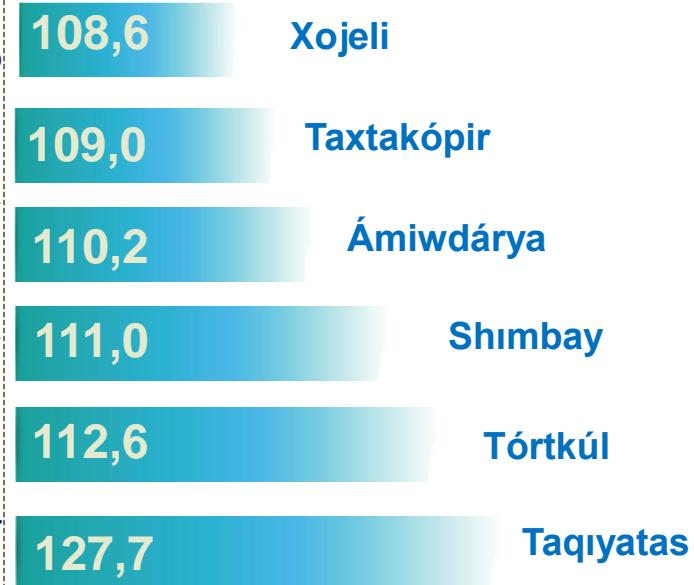
Kólemi, mlrd. som

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik kárhanalarınıń eň joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

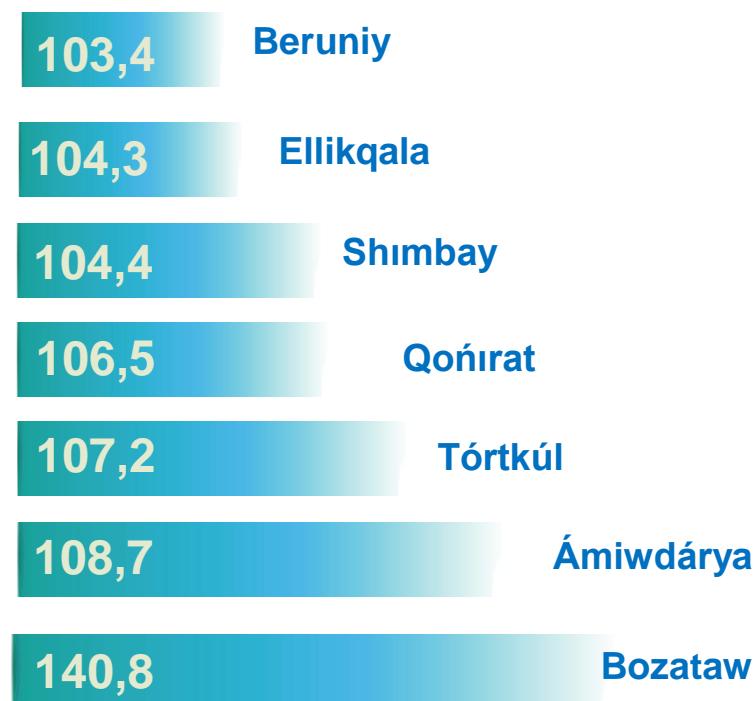
Kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń usaqlap satiw tovar aylanısı kólemi statistikalıq esap-kitaplarǵa qaraǵanda, **6 050,4 mIrd. somdı** qurap, 2023-jıldızın yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda **9,1%** ke kóbeydi. Respublika kóleminde bul sektordızın jámi usaqlap satiw tovar aylanısındaǵı úlesi **97,0%** ti quradı.

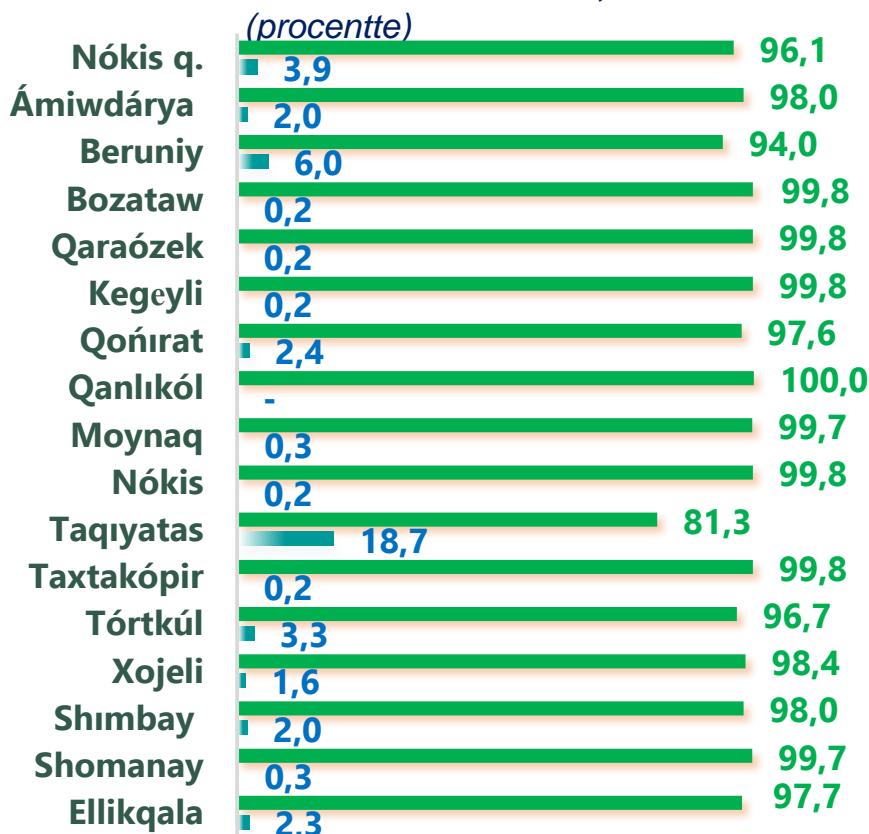
Usaqlap satiw tovar aylanısı quramında iri kárhanalardızın tovar aylanısı kólemi, 2023-jıldızın yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda **83,5%** ke ósti hám **185,7 mIrd. somdı** quradı. Bul ulıwma sawda kólemniń **3,0 %** úlesine tuwrı keldi.

Iri kárhanalardızın eň joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISINDA IRI KARXANALAR, KISHI BIZNES HAM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINI AYMAQLAR KESIMINDEGI ULESI,

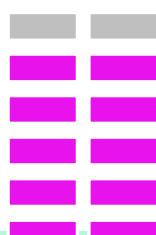

 Iri kárzanalar

 Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

Analiz natiyjelerine tiykar usaqlap satiw tovar aylanisindaǵı kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń úlesi boyinsha Qaraózek (**99,8 %**), Nókis (**99,8 %**) hám Qanlıkól (**100,0%**) rayonları jetekshilik etpekte. Usaqlap satiw tovar aylanısı quramındaǵı iri kárzanalardıń úlesi **3,0 %** ti qurap, eń joqarı úles Taqiyatas (**18,7%**), Beruniy (**6,0%**), Nókis qalası (**3,9%**) hám Tórtkúl (**3,3%**) rayonlarında gúzetildi.

3,0% **97,0%**

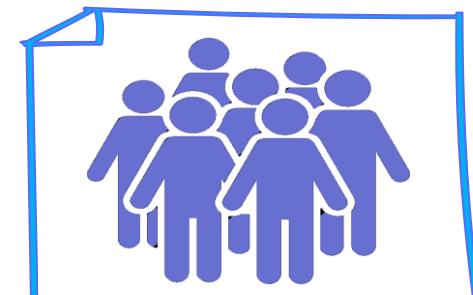
 Iri kárzanalar

 Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

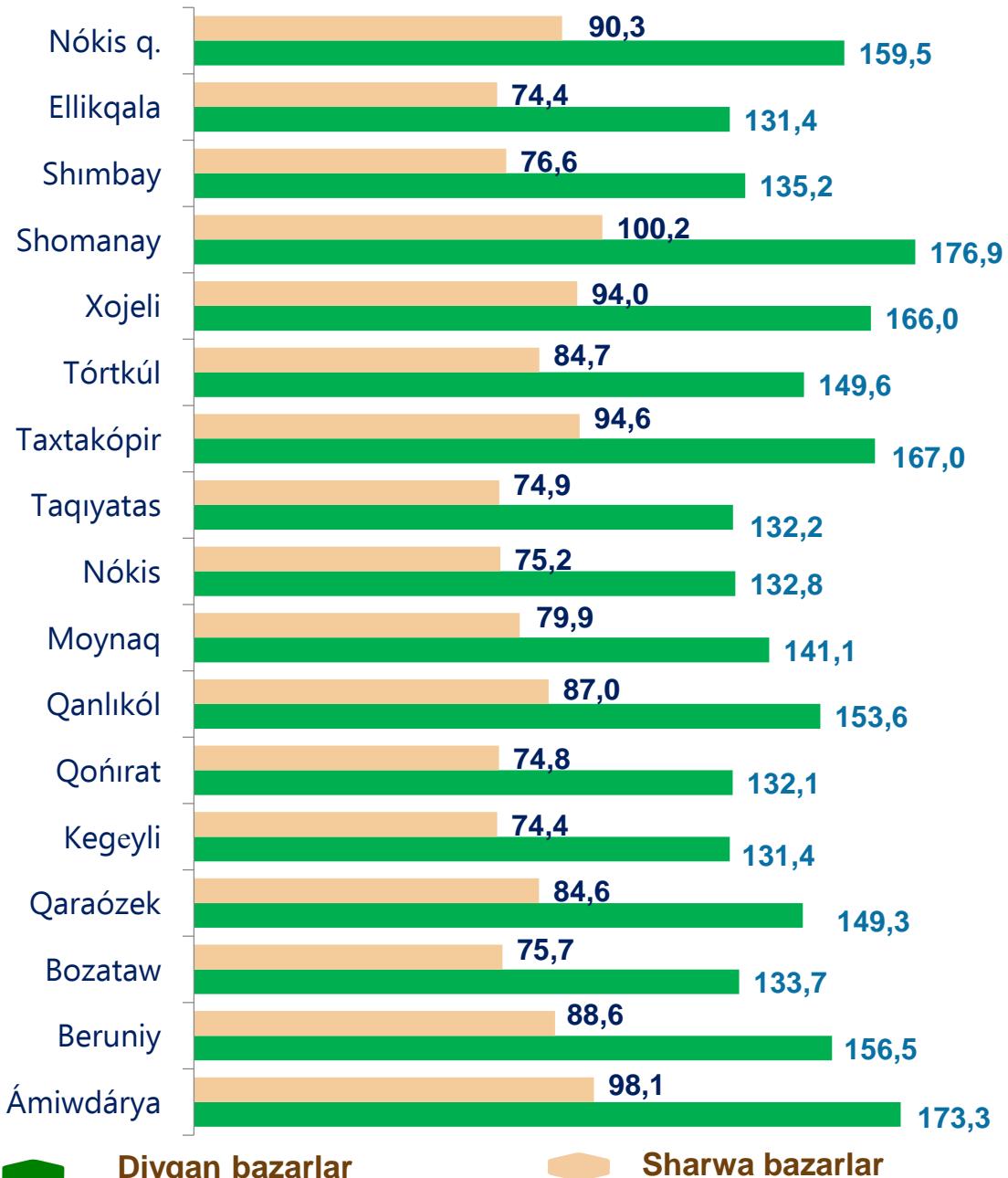
Aymaqlar kesimindegi maǵlıwmat,
miń. somda

Nókis qalası	3 805,3	Xojeli	4 365,6
Ámiwdárya	2 417,2	Shimbay	2 762,7
Beruniy	1 518,2	Shomanay	2 231,6
Bozataw	3 407,2	Ellikqala	2 199,1
Qaraózek	5 091,1	2024-jıldızıń yanvar-iyul ayları jaǵdayına ortasha xalıqtıń jan basına usaqlap satıw tovar aylanısı 3 104,3 miń. somdı (2023-jıldızıń yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda 106,6%) quradı. Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Taxtakópir (5 388,2 miń.som), Qaraózek (5 091,1 miń.som) hám Xojeli (4 365,6 miń.som) rayonları esabına tuwrı keldi.	
Kegeyli	3 262,7		
Qońírat	3 500,2		
Qanlıkól	4 274,7		
Moynaq	1 984,7		
Nókis	3 265,5		
Taqiyatas	3 098,1		
Taxtakópir	5 388,2		
Tórtkúl	3 165,1		

Ishki sawda kórsetkishlerin payda etiwde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı da esaplandı. Buğan diyqan (azıq-awqat) bazarı hámde sharwa malları, quslar hám basqa haywanlar bazarında fizikalıq shaxslar tárepinen ámelge asırılıǵan sawda kólemleri kiredi. Shólkemlespegen sawda quramına fizikalıq shaxslar (diyqanlar)díń úy xojalığında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalığı ónimleri esapqa alınadı.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw pátı, procentte

Diyqan bazarlar

Sharwa bazarlar

Diyqan (azıq-awqat) bazarı – keń túrdegi awıl xojalığı azıq-awqat ónimleriniń hám onı qayta islewdən alınatuǵın ónimlerdiń sawda prilavka, sawda orınları, turaqlı sawda orınları (sol qatarda sawda pavilonları, kiyoskaları)nan paydalangan jaǵdayda usaqlap satıwdı júzege keltiretuǵın turaqlı yamasa waqtınsha ámel etiwshi mulkli kompleks esaplanadı.

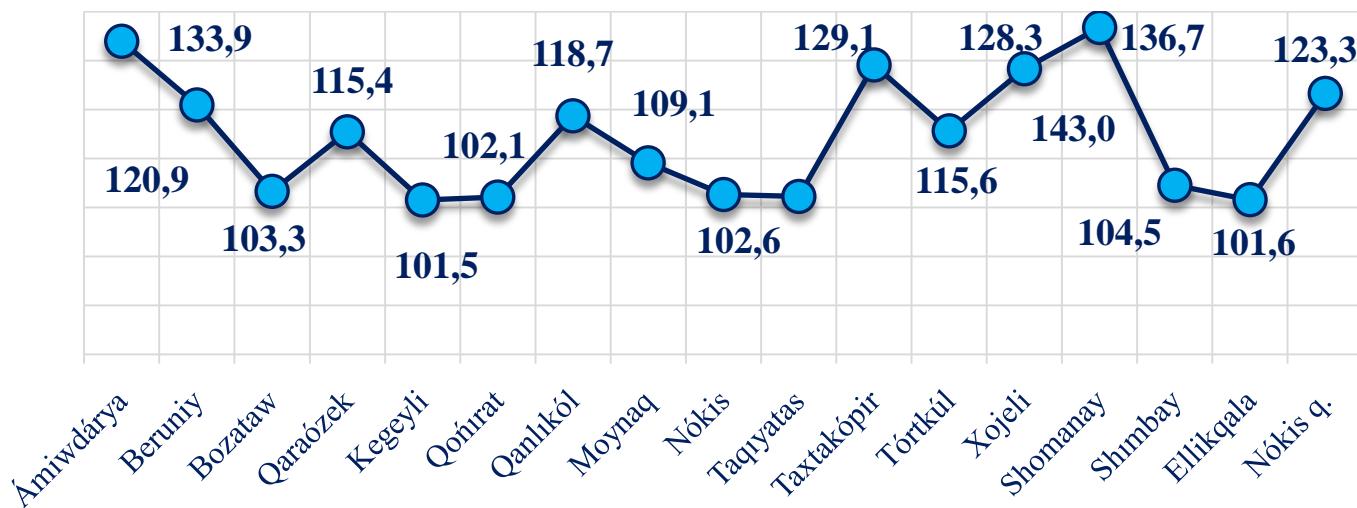
	Jámi, mıld. som	2023-jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	517,8	150,9
Nókis qalası	63,3	159,5
rayonlar:		
Ámiwdárya	38,1	173,3
Beruniy	36,8	156,5
Bozataw	9,7	133,7
Qaraózek	27,5	149,3
Kegeyli	44,6	131,4
Qońırat	29,1	132,1
Qanlıkól	24,0	153,6
Moynaq	5,4	141,1
Nókis	21,6	132,8
Taqiyatas	12,3	132,2
Taxtakópir	25,0	167,0
Tórtkúl	70,6	149,6
Xojeli	35,0	166,0
Shimbay	44,2	176,9
Shomanay	10,7	135,2
Ellikqala	19,8	131,4

* – xojalıq júrgiziwshi subyektler hám jeke tártiptegi isbilemenler (JTI) di qospaǵan jaǵdayda ;

–fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalığında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalığı ónimleri hám sharwa (quslar) malları satılıwı esapqa alıńǵan.

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍSİ

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw
páti, procentte

Qala hám rayonlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı kólemi (mlrd. sum)

Ámiwdárya	61,9
Beruniy	59,7
Bozataw	15,7
Qaraózek	44,7
Kegeyli	72,4
Qońírat	47,3
Qanlköl	39,0
Moynaq	8,7
Nókis	35,1
Taqiyatas	19,9
Taxtakópir	40,7
Tórtkúl	114,7
Xojeli	56,8
Shimbay	71,7
Shomanay	17,4
Ellikqala	32,2
Nókis q.	102,8

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldını yanvar-iyul aylarında shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **840,7** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldını yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda **116,6%** ti quradı. Sol qatarda, 12 bazar hám 12 bazar (sharwa) (aylıq) güzetiwleri maǵlıwmatlarına tiykarlanıp, diyqan bazarlarda sawda tarawı menen shuǵıllanatuǵın fizikalıq shaxslardıń úy xojalıqlarında jetistirgen ónimlerin satıw kólemi **517,8** mlrd. somdı (**150,9%**), sharwa malları hám quslar satıwshı fizikalıq shaxslardıń sawda aylanısı kólemi **322,8** mlrd. somdı (**85,5 %**) ti quraydı.

2024-jıldınıñ yanvar-iyul aylarında respublikanıñ bárshe aymaqlarında jaylasqan diyqan bazarlarında awıl xojalığı ónimlerin satıwshı fizikalıq shaxslardıñ tańlanba gúzetiwi ótkizildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **517,8** mlrd. somdı quradı. Bunda tiykarğı úlken kólem jańa úzilgen awıl xojalığı ónimleri sawdasına (**261,5** mlrd. som) tuwrı keldi.

Shólkemlespegen sawda aylanısında awıl xojalığı ónimleri sawdası kólemi hám úlesi

Jańa úzilgen awıl xojalığı ónimleri 261,5 mlrd. som 50,5%	Nan hám nan ónimleri 27,5 mlrd. som 5,3%	Dán ónimleri (másh, lobiya, gúrish hám basqalar) 65,4 mlrd. som 12,6%
Tawıq góshi 25,9 mlrd. som 5,0 %	Qaqlanǵan awıl xojalığı ónimleri (góza, badam, piste hám basqalar) 15,6 mlrd. som 3,0%	Máyek 26,6 mlrd. som 5,1 %
Dámberiwshiler 15,6 mlrd. som 3,0 %	Sút hám sút ónimleri (sır, brinza,...) 27,7 mlrd. som 5,3 %	Sharwa malları hám quşlar ushın hár qılylı jem-ot 19,5 mlrd. som 3,8%
Duzlanǵan ónimler 18,2 mlrd. som 3,5%	Gúller, ósimlik hám nálleri (dekorativ hám awıl xojalığı) 14,3 mlrd. som 2,8%	Aziq-awqat emes tovarlar - mlrd. som - %

2024-jıldın yanvar-iyul aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan sharwa(quslar) bazarlarında quslar hám sharwa mallardı satılıwshi fizikalıq shaxslar tańlanba gúzetiwi ótkerildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **322,8 mlrd. som**ı quradı. Bunda hár-qıylı jastaǵı qaramallar sawdası **271,6 mlrd. som**, qoy hám eshkiler – **44,5 mlrd. som**ı, atlar – **4,6 mlrd. som**ı, quslar – **2,1 mlrd. som**ı quradı.

Shólkemlespegen sawda aylanısında sharwa malları (quslar) sawdası kólemi hám úlesi

2024-jıl 1-avgust jaǵdayına ulıwma awqatlanıw tarawındaǵı sawda kárxanaları sanı 746 dananı qurap, sonnan kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı 746 dananı quraydı.

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	217,8	108,0
Nókis qalası	93,7	109,2
rayonlar:		
Ámiwdárya	9,5	107,1
Beruniy	7,3	107,3
Bozataw	0,6	106,5
Qaraózek	5,5	106,5
Kegeyli	2,3	108,6
Qońırat	49,7	106,7
Qanlıkól	2,5	107,9
Moynaq	0,9	108,4
Nókis	1,9	109,2
Taqiyatas	4,9	106,8
Taxtakópir	1,4	108,8
Tórtkúl	13,5	106,6
Xojeli	12,0	107,5
Shimbay	6,1	110,0
Shomanay	1,0	109,6
Ellikqala	5,0	106,2

2024-jıldınıń yanvar-iyul aylarında awqatlanıw kárxanalarınıń sawda aylanısı **217,8 mlrd. som**ga jetti. 2023-jıldınıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **108,0 %** ke kóbeydi. Bunda sawda aylanısınıń **100,0 %** úlesi kishi biznes hám jeke isbilemenlik subyektleri úlesine tuwrı keldi

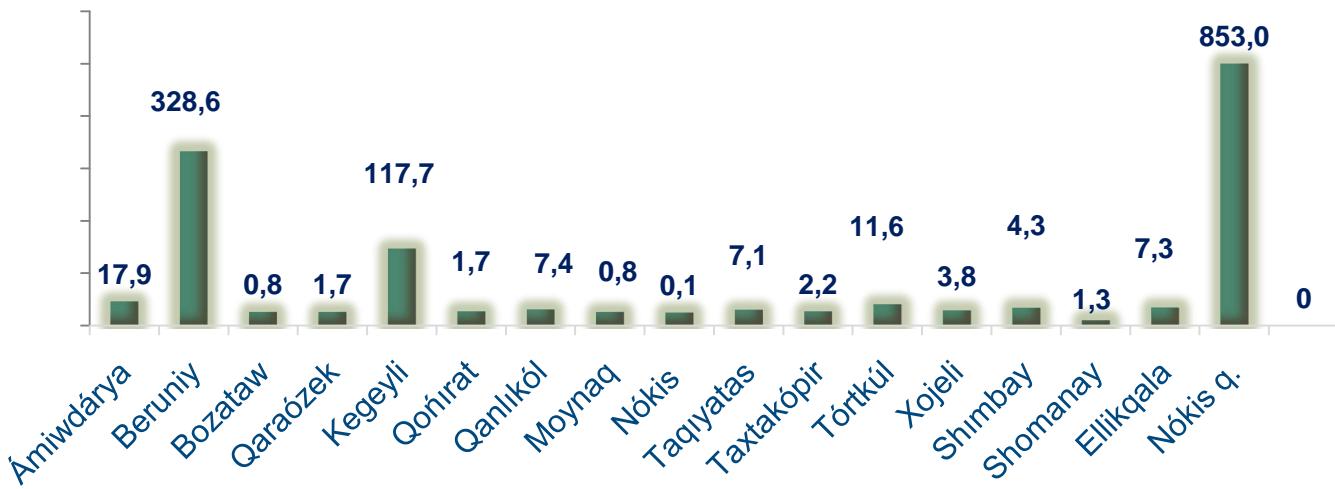
Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleriniń kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

Aymaqlar kesiminde maǵlıwmat

	Kólem, mlrd. som	Úlesi, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	1 367,3	100,0
Nókis qalası	853,0	62,4
rayonlar:		
Ámiwdárya	17,9	1,3
Beruniy	328,6	24,0
Bozataw	0,8	0,1
Qaraózek	1,7	0,1
Kegeyli	117,7	8,6
Qońırat	1,7	0,1
Qanlıkól	7,4	0,5
Moynaq	0,8	0,1
Nókis	0,1	0,0
Taqiyatas	7,1	0,5
Taxtakópir	2,2	0,2
Tórtkúl	11,6	0,9
Xojeli	3,8	0,3
Shimbay	4,3	0,3
Shomanay	1,3	0,1
Ellikqala	7,3	0,5

Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Nókis qalası (**853,0 mlrd. som**), Beruniy (**328,6 mlrd. som**) hám Kegeyli (**117,7 mlrd. som**) rayonları úlesine tuwrı kelmekte.

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı (mlrd. som)

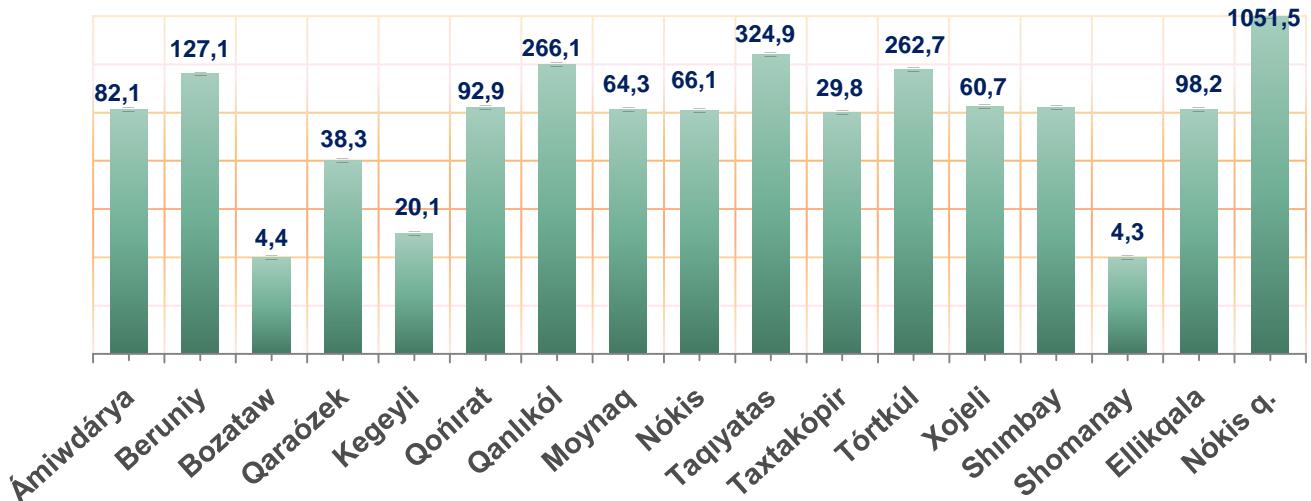
2024-jıl 1-avgust jaǵdayına avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı (IFUT-2 45-bólim 45.2 va 45.40.3 kodlarına tısqarlı–motorlı transport quralları hám motocikllardı ońlaw hám texnikalıq xızmetler) 1 367,3 mlrd. somdı quradı hám ótken jıldını sáykes dáwirine salistırǵanda 104,2% ke kóbeydi. Sonday-aq, iri kárxanalar sawda kólemi 432,4 mlrd. som (ósiw pátı – 76,6 %), kishi isbilermenlik hám jeke isbilermenlik sawda kólemi – 934,9 mlrd. somdı (ósiw pátı – 125,0%) quradı.

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw aylanısı ósiw pátı, procentte

Kótere sawda tovar aylanısı – bul tovarlar ushın haq tólenetuğın ýáki tólenbegenligine qaramastan, qayta satıw maqsetinde satıp alınǵan hám isbilermenlik tarawında paydalaniw ýáki óz paydalaniwı (qayta islew) ushın úshinshi tárep shólkemleri hám jeke tártiptegi isbilermenlerge ózgertilmegen jaǵdayda jiberilgen tovarlardıń qunu esaplanadı

Aymaqlar kesiminde kótere sawda tovar aylanısı , mlrd. somda

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldınıń yanvar-iyul aylarında kótere sawda tovar aylanısı **2 652,4 mlrd. som**ı qurap, 2023-jıldınıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **13,7%**ı quradi.

Sawda aylanısı úlesi

Iri kárzanalar

Mikrofirma hám kishi kárzanalar

Kishi biznes subyektleriniń kótere sawda aylanısındaǵı úlesi statistikalıq esaplarǵa qaraǵanda **2 198,9 mlrd. som**ı qurap, 2023-jıldınıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **105,7%** ke tuwrı keldi. Respublikada usı sektordıń kótere sawda kólemindegi úlesi **82,9%** ti quraydı.

KÓTERE SAWDA AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR HÁM KISHI BIZNES SUBYEKTLERINIŃ KÓLEMI HÁM ÓZGERIW PÁTLERI

2024-jıl 1-avgust jaǵdayına kótere sawda tarawında sawda kárxanaları sanı **1 195** dananı qurap, sodan, iri kárxanalar sanı **5** dananı, kishi kárxanalar hám mikrofirmalar sanı **1 190** quraydı.

Kótere sawda tovar aylanısında joqarı ósiw pátlerine eń iri kárxanalar Nókis qalasında (**115,7%**) hám Taqiyatas rayonunda (**103,4%**) gúzetildi

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikasi	2 652,4	113,7
Nókis qalası	1 051,5	106,3
<i>rayonlar:</i>		
Ámiwdárya	82,1	107,8
Beruniy	127,1	109,2
Bozataw	4,4	102,1
Qaraózek	38,3	102,6
Kegeyli	20,1	104,3
Qońırat	92,9	102,5
Qanlıkól	266,1	348,4
Moynaq	64,3	118,5
Nókis	66,1	110,2
Taqiyatas	324,9	103,2
Taxtakópir	29,8	103,3
Tórtkúl	262,7	105,1
Xojeli	60,7	103,8
Shimbay	59,1	101,3
Shomanay	4,3	102,6
Ellikqala	98,2	103,5